

Klimatkommunernas remissyttrande över betänkandet En rättssäker vindkraftsprövning, SOU 2021:53

Utredningens uppdrag

Regeringen tillsatte den 14 oktober 2020 en särskild utredare med uppdrag att undersöka förutsättningarna för att upphäva bestämmelsen i 16 kap. 4 § miljöbalken om kommunal tillstyrkan av vindkraftsanläggningar och att undersöka alternativa förslag för det fall bestämmelsen inte kan tas bort, i syfte att göra miljöprövningen av vindkraftsanläggningar mer rättssäker och förutsägbar.

Utredningens förslag i korthet

Utredningen föreslår en särskild lag för *lokaliseringsbesked* för tillståndspliktig vindkraft. Ett lokaliseringsbesked kan vara positivt (tillstyrkan) eller negativt (avstyrkan) och ska beslutas av kommunen inom sex månader från det att projektören eller någon annan som utreder en vindkraftsetablering begärt det. Kommunen måste motivera sitt beslut.

Kommunen avgör var i kommunen det är lämpligt med vindkraft och pekar ut detta i sin översiktsplan. Kommunen ska som huvudregel alltid meddela positiva lokaliseringsbesked om den anläggning som planeras är förenlig med den markanvändning som anges i kommunens översiktsplan. En kommun som inte alls vill bygga vindkraft kan låta bli att peka ut detta i sin översiktsplan.

Ett positivt lokaliseringsbesked från kommunen är en förutsättning för att kunna lämna in en ansökan om tillstånd till tillståndsmyndigheten, som prövar om vindkraftverken kan ges tillstånd med hänsyn till exempelvis naturmiljöintressen. Kommunens lokaliseringsbesked ska gälla i fem år från att det meddelades, om inte ansökan om tillstånd lämnats in innan dess.

Höjden på verken omfattas av kommunens bedömning, eftersom den har en stor påverkan på angränsande markanvändning. Maxhöjd ska anges i lokaliseringsbeskedet. Om projektören ändrar maxhöjd eller antal verk ska kommunen höras igen.

Beslut om lokaliseringsbesked kan överklagas enligt en liknande modell som detaljplan. Negativa besked kan överklagas genast, positiva besked kan först överklagas när tillstånd givits. Projektör, enskilda och organisationer kan överklaga. Regelverket ska enligt uppgift från utredaren vara så tydligt att det nästan inte ska bli några situationer där det blir överklagan.

Hela regelverket föreslås träda i kraft 1 januari 2023. Kommuner kan åberopa att de inte hunnit uppdatera sin översiktsplan.

Utredningen har inte haft i uttryckligt uppdrag att undersöka frågan om ekonomisk kompensation med anledning av vindkraft. Frågan har dock tagits upp av många av de aktörer som utredningen haft möten med och hänger nära samman med frågor om lokal opinion. Vilka incitament som ges för att kommuner ska vara positiva till vindkraft påverkar också hur kommunerna planerar för vindkraft i sina översiktsplaner, vilket i sin tur har betydelse för hur det regelverk som utredningen föreslår kommer användas. Utredningen har därför gjort en analys av skälen för och emot ett system med ekonomisk kompensation och av några av de modeller som finns för ekonomisk ersättning till

Remissvar
 Klimatkommunerna
 Antaget av styrelsen 2021-11-01

lokalsamhällen. Utredningen bedömer att ekonomisk kompensation i någon form skulle underlätta en fortsatt vindkraftsutbyggnad. En sådan kompensation bör gå till de kommuner och lokalsamhällen som påverkas av vindkraftsetableringar. En ekonomisk kompensation kan också underlätta tillståndsprocessen genom att göra kommuner och närboende mer positivt inställda till vindkraft än annars, och stärka den lokala och nationella vindkraftsopinionen.

Klimatkommunernas synpunkter på utredningens förslag

- Klimatkommunerna ser, liksom Sveriges Kommuner och Regioner, mycket positivt på utredningens förslag, som underlättar för både kommuner och projektörer. De bestämmelser som finns idag är svåra att tillämpa och bidrar till osäkerhet för alla som berörs, och processen behöver bli mer rättssäker, effektiv och transparent – något som förslagen i utredningen bidrar till om de genomförs.
- Klimatkommunerna vill understryka vikten av att kommunerna har en avgörande påverkan på lokalisering av vindkraft.
- För att få ett lokaliseringsbesked behöver projektören ange maxhöjd, max antal verk och vilket område de vill bygga i. Ett medskick från Klimatkommunerna är att kommuner också gärna vill ha ett bildmontage där det framgår hur verken kommer att se ut i omgivningen. Vi föreslår att detta tas med i 3 § i lagförslaget:

Kommunen ska avge lokaliseringsbesked inom sex månader från det att en komplett begäran lämnats in. En begäran om lokaliseringsbesked ska för att vara komplett innehålla uppgifter om projektområdets utbredning, de planerade vindkraftverkens högsta höjd och det största antal vindkraftverk som kan komma att uppföras. *Ett bildmontage där de framgår hur de planerade vindkraftverken kommer att se ut i sin omgivning ska bifogas.*

- Klimatkommunerna instämmer i utredningens bedömning om att ekonomisk kompensation är ett viktigt instrument för att stärka opinionen för vindkraft lokalt. Utredningen tar upp att det motstånd som finns mot vindkraft framför allt grundar sig i den vardagliga påverkan på människors livsmiljö. En del av motståndet kan också bero på en upplevelse av orättvisa - att de visuella inträngen drabbar människor i de glesbefolkade delarna av landet till gagn framför allt för människor i tätbefolkade delar. En ersättning kan om den utformas på rätt sätt minska "Not in my backyard"-problematik (kommuner som inte accepterar vindkraft men vill se ökad andel förnybar energi i det stora hela). En kommentar som kom upp på vårt remissmöte var att fastighetsskatten för sådana här anläggningar skulle kunna gå direkt till kommunkassan.
- Vi rekommenderar också att staten återinför stöd till lokala vindbruksplaner. Kommuner ska i sina översiktsplaner redovisa hur de tänker tillgodose redovisade riksintressen, inklusive riksintresse vindbruk. En översiktsplan kan innehålla fördjupningar för en viss geografisk del av kommunen eller för ett särskilt intresse (tematisk översiktsplan). De vindbruksplaner som tagits fram i flera kommuner, ofta med hjälp av ett tidigare stöd från Boverket, är exempel på tematiska översiktsplaner. Ett stöd till kommuner för att ta fram vindbruksplaner kan vara aktuellt igen, för att snabba på utbyggnaden av vindkraft, särskilt i mindre kommuner.

Remissvar
Klimatkommunerna
Antaget av styrelsen 2021-11-01

Om Klimatkommunerna

Klimatkommunerna är en förening med 40 kommuner och en region som medlemmar. Medlemmarnas klimatarbete ligger i framkant i Sverige och världen, med tuffa klimat- och energimål och ambitiösa åtgärder.

Klimatkommunernas övergripande syfte är att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och spridning av goda exempel.

För styrelsen

Lennart Bondeson, ordförande i Klimatkommunerna